

CRJM – Centrul de Resurse Juridice din Moldova (old)

Sumar succint al evenimentelor recente din Republica Moldova

Natalia Țeremet · Tuesday, June 11th, 2019

CONTEXTUL POLITIC

Standardele democratice s-au deteriorat semnificativ în Republica Moldova în ultimii trei ani. Alegerile locale din Chișinău desfășurate în iunie 2018, în urma cărora a învins un candidat al opoziției din Blocul ACUM, au fost arbitrar anulate. În noiembrie 2018, [Parlamentul European](#) și-a exprimat marea îngrijorare cu privire la declinul standardelor democratice care „a dus la faptul că Republica Moldova a devenit un stat capturat de interesele oligarhice, a cărui putere economică și politică este concentrată în mâinile unui grup mic, care exercită influența sa asupra Parlamentului, Guvernului, partidelor politice, administrației de stat, poliției, justiției și mass media, rezultând în implementarea nesatisfăcătoare a legislației puțin benefice pentru cetățeni”.

Alegerile parlamentare au avut loc pe 24 februarie 2019. Ele s-au desfășurat în baza unui sistem electoral mixt, care a fost modificat în 2017 de către Partidul Democrat și Partidul Socialiștilor, atât în pofida existenței unui consens la nivel național, cât și ignorând recomandările Comisiei de la Veneția, astfel favorizând ambele partide menționate, care au utilizat mijloacele administrative fără precedent, ce a favorizat îndeosebi Partidului Democrat de la guvernare. Alegerile au fost recunoscute de către actorii locali și considerate corecte și competitive de către OSCE/ODIHR.

La 9 martie 2019, Curtea Constituțională a validat rezultatele alegerilor parlamentare. Conform art. 85 alin (1) al Constituției, Parlamentul avea la dispoziție 3 luni pentru a investi în funcție Guvernul. Președintele țării, după consultarea fracțiunilor parlamentare, este împuternicit să dizolve Parlamentul la expirarea termenului de 3 luni. Conform legislației, dar și practicilor anterioare, termenul de 3 luni expiră la sfârșitul a 3 luni calendaristice din momentul evenimentului, în acest caz la 9 iunie 2019. De asemenea, Curtea Constituțională a subliniat că scopul acestei norme constituționale este de a evita o criză instituțională sau un conflict dintre puterile în stat (Hotărârea 30/2013, par.73).

În urma alegerilor din februarie 2019, patru partide politice majore au acces în noul Parlament, dintre care nici unul nu a acumulat numărul suficient de mandate pentru a forma o coaliție de guvernare și pentru a investi în funcție Guvernul: Partidul Socialiștilor (35 de mandate din numărul total de 101), Partidul Democrat (condus de oligarhul Plahotniuc, a acumulat 30 de mandate), blocul ACUM (condus de Maia SANDU și Andrei NISTASE – 26 de mandate) și Partidul condamnatului oligarh țor (7 mandate). Poziția celor trei actori principali pare a fi incompatibilă: Socialiștii, reprezentați de Președintele Dodon, au optat pentru relații mai apropiate

cu Rusia și Uniunea Euro-asiatică; ACUM au optat împotriva statului capturat de Plahotniuc și pentru relații mai strânse cu UE; pe când Democrații de la putere erau gata și dornici să formeze un Guvern unic pentru a-și menține puterea cu orice preț. Au urmat trei luni de incertitudine și tentative fără succes de a consolida o alianță funcțională. Finalmente, soluția de a evita alegerile anticipate a fost negociată și agreeată după vizitele și medierea reprezentanților din UE (Johannes HAHN), Statele Unite (Brad FREDEN) și Federația Rusă (Dmitri KOZAK).

DECIZIA CURȚII CONSTITUȚIONALE DIN 7 IUNIE 2019, CARE REDUCE ARBITRAR TERMENUL DE INVESTIRE ÎN FUNCȚIE A GUVERNULUI

În după-amiaza zilei de vineri, 7 iunie, când un acord între Socialiștii și ACUM a început să se contureze, Curtea Constituțională, în mare parte compusă din persoane afiliate Partidului Democrat, a declarat că termenul limită pentru formarea noului Guvern este 7 iunie, ora 24:00. După articolul 85 alin. (1) al Constituției acordă un termen de 3 luni din data validării rezultatelor alegerilor (9 martie) pentru formarea guvernului, judecătorii au interpretat că termenul limită expiră după 90 zile (7 iunie, ora 24:00), și nu duminică, 9 iunie. Nici o explicație clară nu a fost prezentată pentru a argumenta această interpretare. În același timp, Curtea Constituțională i-a solicitat Președintelui Dodon să dizolve imediat Parlamentul.

SCHIMBAREA GUVERNULUI. LOVITURĂ DE STAT VS. DEZMEMBRAREA STATULUI CAPTURAT

Socialiștii și ACUM au ignorat decizia Curții Constituționale și au depus ultimul efort pentru a ieși din impasul post-electoral, convocând Parlamentul sâmbătă, 8 iunie 2019. Partidele au finalizat și semnat „un acord politic temporar de deoligarhizare a Moldovei”. În aceeași zi, majoritatea parlamentarilor nou creată formată din 61 de deputați au votat-o pe Zinaida GRECEANII, lider al Partidului Socialiștilor, în calitate de Președinte al Parlamentului. Imediat după, Președintele Moldovei a nominalizat-o pe Maia Sandu în calitate de Prim-ministru. Ulterior, în aceeași zi, Parlamentul a votat noul Guvern condus de Maia SANDU. Parlamentul a mai votat și o declarație privind recunoașterea caracterului captiv al statului și a fost votată demisia conducerii instituțiilor cheie ale statului.

Deciziile Parlamentului și decretul Președintelui de nominalizare a Prim-ministrului au fost imediat contestate la Curtea Constituțională de către Partidul Democrat de la guvernare. În mai puțin de o oră, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale atât hotărârile Parlamentului privind alegerea Președintelui Parlamentului, cât și hotărârile de investire a noului Guvern și decretul Președintelui de nominalizare a Prim-ministrului, astfel aruncând țara într-o situație instabilă cu putere dublă în stat, marcată de nesiguranță și de riscul de ciocniri între forțele politice de opoziție.

Partidul Democrat l-a acuzat pe Președintele Dodon și noul Guvern de lovitură de stat. În dimineața duminicii de 9 iunie, Curtea Constituțională l-a suspendat din funcție pe Președintele Dodon, din motiv că acesta a refuzat să dizolve Parlamentul. Prin urmare, Curtea îl numește pe Pavel FILIP – Vice-președinte al Partidului Democrat care exercita funcția de Prim-ministru, în calitate de Președinte interimar al RM, care a dizolvat Parlamentul și a anunțat alegeri anticipate pentru 6 septembrie 2019.

DUALITATEA PUTERII

Moldova se află acum din nou în impas. Pe de o parte, Parlamentul continuă să se convoace în

Ședințele și a votat un set de reforme în domeniul anti-corupției. Pe de altă parte, Guvernul lui Plahotniuc refuză să cedeze puterea, poziția critică este susținută de către Curtea Constituțională. Democrații au organizat duminică proteste la Chișinău și susținătorii lor au blocat principalele instituții de conducere în stat și Guvernul. Partidul Democrat a cerut demisia Președintelui Dodon și alegeri anticipate în curând. Canalele media deținute de Plahotniuc au difuzat înregistrări video în care Președintele Dodon recunoaște că a primit fonduri financiare din partea Rusiei.

Protestatarii Partidului Democrat împiedică oficialii noului Guvern să intre în Guvern. La 10 iunie 2019, Guvernul condus de Maia SANDU a desfășurat ședința Guvernului în incinta Parlamentului. Șeful poliției a declarat supunere Partidului Democrat de guvernământ. Câteva autorități locale au declarat dorința lor de colaborare cu noul Guvern.

Ambasadorii din UE, SUA și Rusia au fost prezenți la ședințele Parlamentului de sâmbătă și au susținut instituirea noului Guvern. Cu toate acestea, nici un lider străin nu a felicitat-o oficial pe Maia SANDU, în schimb declarațiile lor fie moderate cheamă la un dialog de nivel național.

Conflictul dintre partidele de opoziție probabil va escalada în următoarele zile. Sunt posibile eventuale ciocniri printre mulțimile de protestatari, dar și dificultăți atât pentru oficialii instituții în funcție, cât și în procesul de implementare a legilor. Oficiali de la diferite nivele își vor declara fidelitatea pentru o parte sau alta, ceea ce va genera ciocniri în continuare.

Scopul primar al noului Guvern este de a prelua controlul instituțiilor care actualmente sunt controlate în întregime de Plahotniuc, de a adopta reforme electorale și în domeniul anti-corupției, și să relanseze relațiile cu UE, FMI și Banca Mondială. Noile alegeri parlamentare urmează să se desfășoare în baza unui sistem electoral reformat.

Platforma Națională a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic, care include 86 de ONG-uri active, a emis o declarație în data de 9 iunie, chemând actorii naționali și internaționali să recunoască legitimitatea activității Parlamentului și Guvernul condus de Maia SANDU, care și-a depus jurământul la 8 iunie 2019.

This entry was posted on Tuesday, June 11th, 2019 at 3:40 pm and is filed under [Noutăți](#). You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.